

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16270
Tarih : 06.02.2026

10/3718

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde 9 saat arayla meydana gelen depremler; Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır ve çevre iller başta olmak üzere milyonlarca yurttaşın yaşamını derinden etkilemiştir. Aradan geçen üç yıla rağmen deprem bölgesinde barınma, altyapı, sağlık, eğitim, geçim ve sosyal destek alanlarında yaşanan sorunlar kalıcı biçimde çözülememiştir.

Deprem bölgelerinde kalıcı iyileşmenin sağlanması ve olası yeni afetlerin benzer yıkıcı sonuçlar doğurmamasının temel koşulları; önleyici politikaların hayata geçirilmesi, bilimsel veriler ışığında planlama yapılması ve kamusal sorumluluğun eksiksiz biçimde yerine getirilmesidir. 6 Şubat depremleri, yalnızca geçmişte yaşanmış bir felaket değil; bugünü ve geleceği doğrudan ilgilendiren, siyasal, yönetsel ve toplumsal sorumlulukları açık biçimde ortaya koyan tarihsel bir eşik niteliğindedir.

Deprem bölgesinde yaşanan sorunların bütün yönleriyle araştırılması, yaşanan ihmal ve yapısal eksikliklerin açığa çıkarılması, aynı zamanda deprem riski taşıyan illerde olası afetlere karşı önleyici politikaların geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim. 05.02.2026

Ömer ÖCALAN
Şanlıurfa Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen depremler; başta Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Şanlıurfa ve Diyarbakır olmak üzere geniş bir coğrafyada milyonlarca yurttaşı derinden etkilemiştir. Aradan geçen üç yıla rağmen deprem bölgesinde barınma, altyapı, sağlık, eğitim ve sosyal destek alanlarında yaşanan sorunlar kalıcı biçimde çözülememiştir.

Geçici barınma alanlarında yaşamın uzaması, kalıcı konutların teslimindeki gecikmeler ve yerinde dönüşüm uygulamalarında ortaya çıkan eşitsizlikler; özellikle dar ve orta gelirli yurttaşlar, kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelliler açısından barınma hakkını zayıflatmaktadır.

Deprem sonrası sağlık hizmetlerine erişim, ruh sağlığı ve psikososyal destek ile çocukların eğitime erişimi konularında yeterli ve bütüncül bir iyileştirme sağlanamamış; yeniden inşa sürecinde kamu kaynaklarının kullanımı ve denetim mekanizmalarına ilişkin şeffaflık eksikliği toplumsal adalet duygusunu zedelemiştir.

6 Şubat depremleri, afetlerin yalnızca doğal olaylar olmadığını; ihmalin, rant odaklı kentleşme anlayışının ve merkezîyetçi politikaların ağır sonuçlarını bir kez daha ortaya koymuştur. Buna karşın İstanbul başta olmak üzere Van, Elazığ, Erzincan, Bingöl, Kocaeli, Bursa ve diğer birçok ilde kamu binaları ve altyapının depreme dayanıklılığına ilişkin ciddi riskler devam etmektedir.

Bu nedenle afet yönetiminin; yaşam hakkını esas alan, yerel yönetimleri güçlendiren, halkın katılımını önceleyen ve kamusal sorumluluğu temel alan bir anlayışla ele alınması gerekmektedir. Deprem bölgesindeki mevcut durumun ve deprem riski taşıyan illerdeki eksikliklerin tüm yönleriyle araştırılması, önleyici politikaların geliştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulması zorunlu hâle gelmiştir.

GEREKÇE

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve Kahramanmaraş merkezli depremler, başta Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır ve çevre iller olmak üzere milyonlarca yurttaşın yaşamını derinden etkilemiştir. Aradan geçen üç yıla rağmen deprem bölgesinde barınma, altyapı, sağlık, eğitim, geçim ve sosyal destek alanlarında yaşanan sorunlar kalıcı biçimde çözülememiştir.

Geçici barınma alanlarında yaşamın uzaması, kalıcı konutların teslim süreçlerindeki gecikmeler, altyapısı tamamlanmadan yerleşime açılan alanlar ve yerinde dönüşüm uygulamalarında ortaya çıkan eşitsizlikler; depremzedelerin yaşam koşullarını daha da ağırlaştırmaktadır. Özellikle dar ve orta gelirli yurttaşlar, kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelliler açısından barınma hakkı temel bir insan hakkı olmaktan çıkarılarak piyasa koşullarına terk edilmiştir.

Deprem bölgesinde sağlık hizmetlerine erişim, ruh sağlığı ve psikososyal destek, çevresel riskler (enkaz, toz ve asbest maruziyeti), çocukların eğitime erişimi ve kadınların korunması gibi alanlarda bütüncül ve kamusal bir iyileştirme sağlanamamıştır. Yeniden inşa sürecinde kamu kaynaklarının kullanımına, ihalelere ve denetim mekanizmalarına ilişkin şeffaflık ve hesap verebilirlik eksikliği, toplumsal adalet duygusunu zedelemektedir.

6 Şubat depremleri, afetlerin yalnızca “doğal” olaylar olmadığını; ihmalin, rant odaklı kentleşme anlayışının ve merkeziyetçi yönetim politikalarının doğrudan sonucu olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Buna karşın aradan geçen sürede afetlere karşı önleyici politikaların geliştirilmediği; İstanbul başta olmak üzere deprem riski yüksek illerde kamu binaları, okullar, hastaneler ve altyapının hâlâ ciddi riskler taşıdığı görülmektedir.

Öte yandan deprem riski yalnızca İstanbul ile sınırlı değildir. Van, Malatya, Tunceli, Muş, Hakkari, Bursa, Kocaeli, Tokat, Osmaniye, Niğde, Çankırı, Elazığ, Erzincan, Bingöl ve çevre iller başta olmak üzere birçok yerleşim alanı aktif fay hatları üzerinde bulunmaktadır. Bu illerde geçmiş depremlerin yarattığı yıkımın etkileri hâlen giderilememişken, olası yeni depremlere karşı yerel yönetimlerin hazırlık düzeyi, teknik kapasitesi ve müdahale olanakları konusunda ciddi eksiklikler bulunmaktadır.

Afet yönetimi; güvenlikçi, merkeziyetçi ve piyasa odaklı bir anlayışla değil, yaşam hakkını esas alan, yerel yönetimleri güçlendiren, halkın doğrudan katılımını sağlayan ve kamusal sorumluluğu önceleyen bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Depremzedelerin yalnızca yardım alan değil, yeniden inşa ve karar alma süreçlerinin öznesi olduğu yerel-demokratik bir yeniden yapılanma anlayışı zorunludur.

Bu çerçevede deprem bölgesindeki mevcut durumun tüm boyutlarıyla araştırılması; barınma hakkı, sağlık, eğitim ve sosyal yaşam alanlarındaki sorunların tespiti; yeniden inşa sürecindeki şeffaflık ve denetim eksikliklerinin ortaya konulması; ayrıca deprem riski taşıyan illerde belediyelerin afetlere karşı personel, ekipman ve lojistik hazırlıklarının İçişleri Bakanlığı

tarafından il ve ilçe bazında tespit edilmesi ve gerekli kamusal önlemlerin geliştirilmesi hayati önem taşımaktadır.

Kurulacak Meclis Araştırması Komisyonu'nun kapsam ve hedefleri;

1. Deprem bölgesinde kalıcı konutların yerinde, güvenli ve altyapısı tamamlanmış biçimde teslim edilip edilmediğini; barınma politikalarının piyasa koşulları yerine barınma hakkı temelinde ele alınıp alınmadığını ve yerinde dönüşüm uygulamalarında düşük gelirli haneler için hibe ve kamusal destek ağırlıklı modellerin geliştirilip geliştirilmediğini incelemesi,

2. Geçici barınma alanlarında, özellikle konteyner kentlerdeki yaşam koşullarını insan onuruna yakışır standartlar çerçevesinde değerlendirmesi; geçici barınmanın kalıcılaşmasını önleyecek, taksitlendirilmiş ve kamu denetimine açık planların oluşturulup oluşturulmadığını araştırması,

3. Deprem bölgesinde sağlık hizmetlerine erişim, ruh sağlığı ve psikososyal destek mekanizmalarının yeterliliğini; enkaz, toz ve asbest maruziyeti gibi çevresel risklere karşı bağimsız ve şeffaf sağlık izleme sistemlerinin kurulup kurulmadığını incelemesi,

4. Eğitim altyapısının güvenliği, eğitime erişimde yaşanan sorunlar ve okul terkleri başta olmak üzere çocukların korunmasına yönelik kamusal politikaların yeterliliğini; deprem sonrası artan çocuk işçiliği ve çocuk haklarının ihlal edilme risklerine karşı geliştirilen önlemlerin değerlendirmesi,

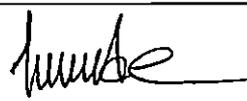
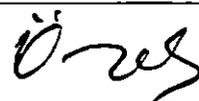
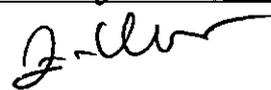
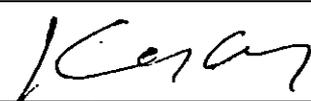
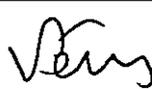
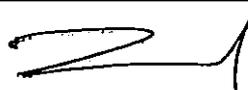
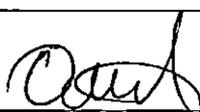
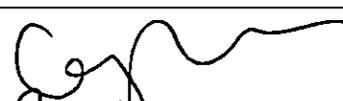
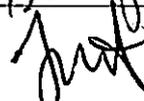
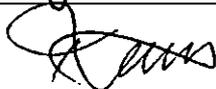
5. Yeniden inşa sürecinde kamu kaynaklarının kullanımını, ihaleleri, harcamaları ve yüklenici firmalara ilişkin süreçleri şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde incelemesi; meslek odaları, üniversiteler ve demokratik kitle örgütlerinin denetim süreçlerine katılımının sağlanıp sağlanmadığını araştırması,

6. İstanbul'un yanı sıra Van, Malatya, Tunceli, Muş, Hakkari, Bursa, Kocaeli, Tokat, Osmaniye, Niğde, Çankırı, Elazığ, Erzincan, Bingöl ve çevre iller başta olmak üzere deprem riski taşıyan bölgelerde kamu binaları, okullar, hastaneler ve altyapının depreme dayanıklılık durumunu; yerel yönetimlerin afetlere karşı hazırlık düzeyini, müdahale kapasitesini ve belediyelerin personel, teknik ekipman ve lojistik envanterinin İçişleri Bakanlığı tarafından il ve ilçe bazında tespit edilip edilmediğini inceleyerek, merkeziyetçi yapı yerine yerel yönetimleri güçlendiren yerinden ve demokratik bir afet yönetimi modeline ilişkin çözüm önerileri geliştirmesi amaçlanmaktadır.

7. Türkiye coğrafyasının bir deprem kuşağında yer aldığı gerçeği, yaşanan acı deneyimlerle açık biçimde ortaya konmuş olmasına rağmen, bu gerçeklikle yüzleşme ve gerekli önleyici adımları atma konusunda ciddi eksiklikler devam etmektedir. Bu durum, kamuoyunda ve yurttaşlar arasında, özellikle depreme karşı kırılgan kentlerdeki konutlar, iş yerleri ve diğer yapı stokuna ilişkin kaygıları artırmaktadır. Bu çerçevede, başta Japonya olmak üzere depremlerle yaşamayı öğrenmiş ve buna uygun kurumsal, teknik ve toplumsal sistemler geliştirmiş ülkelerin deneyimlerinden yararlanılarak; katılımcı ve bilimsel esaslara dayalı, depreme dirençli kentlerin oluşturulmasının zorunlu hale getirilmesi hedeflenmektedir.

8. Deprem kuşığı ve bölgelerinin; çok kültürlü, çok dilli, toplumsal yapısı gözetilerek; afet öncesi bilgilendirme, afet anı uyarı sistemleri ve afet sonrası yönlendirme süreçlerinin Türkçe, Kürtçe, Arapça, Süryanice, Gürcüce, Çerkesçe ve bölgede konuşulan diğer dillerde de yürütülmesi sağlanmalıdır. Bu kapsamda yerel yönetimler ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) başta olmak üzere; muhtarlıklar, okullar, camiler, kiliseler, sinagoglar, cemevleri ile ulusal ve yerel medya aracılığıyla çok dilli eğitim ve bilgilendirme materyallerinin hazırlanması ve yaygınlaştırılması öncelikli bir kamusal sorumluluk olarak ele alınmalıdır.

Tüm bu nedenlerle, 6 Şubat depremlerinin üçüncü yılında deprem bölgesindeki güncel durumun ve deprem riski taşıyan illerdeki eksikliklerin araştırılması amacıyla bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulması zorunlu hâle gelmiştir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14			
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	